

πάντοτε ἀπειλητικοὶ ἄμα καὶ εὐμενεῖς, ἀπωθούντες καὶ ἔλκοντες.

Καὶ ποτε ἐν τῇ μαγικῇ τῆς μεσημβρίας ὥρα κλινῶν πρὸς κρυσταλλῶδες ὕδωρ ὅπως νύφη τὴν μορφήν, κατωπτρίσατο ἐν τῷ νάματι ἐκεῖνῳ, ὅπερ ἐχρύσουν τοῦ ἡλίου αἱ ἀκτῖνες, τὰ ἄσβεστα, τὰ γοητεύοντα ὄμματα τῆς Ἀθιγγανίδος. Καὶ ἀπέστρεψε τὴν κεφαλὴν καὶ ἐκάλυψε διὰ τῶν χειρῶν τὴν μορφήν ὅπως ἀποφύγη τὴν γοητείαν.

Ἐν τῇ ἐρημίᾳ τὰ αἰσθήματα ἅπαξ ριζούμενα αὐξάνουσι καὶ μεγεθύνονται ὡς τὰ μεμονωμένα δένδρα τοῦ βουνοῦ. Τὸ αἶσθημα ὅπερ ἤρξατο ἀπλοῦν τὰς ρίζας αὐτοῦ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ χωρικοῦ ἦτο παράδοξον ὅπως ὁ σπόρος ἐξ οὐ ἐγεννήθη. Ἦτο αἶσθημα διφυές, ἀποστροφῆς ἄμα καὶ ἐπιθυμίας, καὶ ἀνεδίδεν ὡς καρπὸν τὴν ἀπόφασιν: νὰ ἐπανιδῇ τὴν Ζευφύραν.

Διὰ ποίας σειρᾶς συλλογισμῶν ἤγετο πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ὁ νεανίας;

Διὰ σειρᾶς φυσικωτάτης:

Τί τὸν ἐτυράννει; τί τὸν ἐβασάνιζε; Τὸ ἄγνωστον. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ ἐρευνηθῇ τὸ ἄγνωστον τοῦτο, νὰ πεισθῇ ἂν ἀληθῶς εἶνε ὁποῖον τὸ ἐφαντάζετο ἢ μὴ ἐκ τῆς ἀποστάσεως παρουσιάζετο ὑπὸ τοιαύτην τερατώδη μορφήν.

Οὕτω τὰ παιδιὰ ἐν τῷ σκιδώφωτι τοῦ κοιτῶνος πτοούμενα ὑπὸ πελωρίας σκιάς ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐζωγραφημένης, ἀφ' ἑνὸς μὲν πτήσουσιν ὑπὸ τὸ κάλυμμα τῆς κλίνης, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου ὠθοῦνται ὑπὸ ἀκαταμαχῆτου περιεργίας νὰ προβάλωσι τὴν κεφαλὴν, ὅπως πεισθῶσι τέλος ἂν ἡ σκιά ἐκεῖνη εἶνε μαῦρός τις γίγας ἢ τῆς μητρὸς ἢ ἀνηρητημένη ἐσθῆς. Πόσον δ' ὁμοιάζουσι πρὸς παιδιὰ οἱ ἔλληνες ἀγρόται, προκειμένου περὶ προλήψεων καὶ δεισιδαιμονιῶν, εἶνε γνωστὸν τοῖς πᾶσιν.

Ἐκολακεύετο δὲ ἡ φιλοτιμία τοῦ χωρικοῦ πιστεύοντος ὅτι ἀξίως καὶ ἀνδρικῶς ἔπραττεν οὕτω, προβαίνων μετὰ θάρρους πρὸς τὸν ἐχθρὸν ἀντὶ νὰ στρέψῃ δειλῶς τὰ νῶτα.

— Γιὰ μιὰ παλιοκατσιβέλα ἐκεῖ, μιὰ κουρελοτσιγγάνα θὰ βάνω ἔννοια ἔς τὸ νοῦ μου; Κάνει μάγια; Καὶ τὸ λοιπὸν γιατί δὲν μαγεύει καὶ τὰ κουρελόπανά της νὰ τὰ ξεκαινουργώσῃ; Μονάχα ἔσέ μένα βάλθηκε νὰ κἀνῃ μάγια, γιατί δὲν κάνει τάχα κ' ἄλλωνῶν; Πῶς μ' ἐτήραξε τὴν ὥρα ποῦσερνα τὸ χορό; Ὅλοι μ' ἐτήραξαν... Καὶ νὰ ἦτον πάλι βάσκαμμα ἢ ζαλάδα ἀπ' τὰ κρασιὰ καὶ τὰ ρακιά;

Ὁ Γιαννιὸς διενσεῖτο ὅλα ταῦτα ὅπως ἐπιρρώσῃ ἑαυτὸν εἰς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως. Ἄλλὰ καὶ πάλιν ἐδίσταζεν, ἐδειλία δὲ δεισιδαίμων ἀγρότης. Ἐως οὐ ἡ Τύχη, ἡ τυφλὴ ὀδηγὸς ὄλων ἡμῶν τῶν μὴ τυφλῶν, ἔτεινεν ἀρωγὸν χεῖρα καὶ πρὸς τὸν ἐνδοιάζοντα νεανίαν.

[Ἐπεται συνέχεια]

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Η ΕΝ ΚΟΡΣΙΚΗΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΠΟΙΚΙΑ

Συνέχεια: ἴδε προηγούμενον φύλλον.

Θ'

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΔΙΑΚΚΙΩ ΔΙΑΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΗΣ ΑΠΟΙΚΙΑΣ.

Διοικητὴς Διακκίου, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἦτο ὁ Σαλβατῶρ Σχουαρκιαφίκος, ὁ ὁποῖος λίαν εὐμενῶς καὶ εὐπροσηγόρως ὑπεδέχθη τοὺς ἐκεῖ πρόσφυγας Ἑλληνας. Ὁ ἄρχων οὗτος, τῇ διαταγῇ τῆς Κυβερνήσεώς του, ἐπρότεινεν εἰς τοὺς Ἑλληνας, ἐὰν ἤθελον, ν' ἀσπασθῶσι τὴν στρατιωτικὴν τέχνην. Ἄλλ' οἱ Ἑλληνες ἀπήντησαν ὅτι ἐπροτίμων νὰ καλλιεργοῦν τὴν γῆν διὰ νὰ προμηθεύουν ταῖς οἰκογενεαῖς των τὰ πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαῖα καὶ, κατὰ συνέπειαν, ὅτι ἐπεθύμουν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς Παομίαν. Ὁ ἄρχων οὗτος, ὅταν ἤκουσε τὴν ἀπόφασιν των ταύτην, τοῖς εἶπεν ὅτι ἡ ἐπάνοδος εἰς Παομίαν, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἐκείνου ἀναθρασμοῦ, ἦτο πράγμα δύσκολον καὶ ἀδύνατον· ὅτι εἶχε διαταγὴν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν του νὰ τοὺς καταγράψῃ στρατιώτας πρὸς φύλαξιν τῆς πόλεως τοῦ Διακκίου καὶ ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐν Παομίᾳ ζημίας των καὶ τὴν συντήρησιν τῶν οἰκογενειῶν των, ἡ γενουνησιακὴ Κυβέρνησις ἀνεδέχετο τὴν ἀποζημίωσιν ταύτην καὶ τὰς δαπάνας πρὸς συντήρησιν τῶν οἰκογενειῶν των. Οἱ Ἑλληνες δὲ, μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωσιν ἄλλως, ἠσπάσθησαν τὸν στρατιωτικὸν βίον, ὡς χωροφύλακες τῆς πόλεως τοῦ Διακκίου.

Εὐθύς λοιπὸν ὁ Διοικητὴς τοῦ Διακκίου διώρισεν ἐκ τῶν Ἑλλήνων τούτων, κατὰ τὸν παπᾶ-Νικόλαον, ἑκατοντάρχους, *τενέτηδες, φλαμπουρέους, σαργέντες καὶ καπουραλέους*, καὶ τοῖς προσδιώρισε τὸν ἐπὶ τούτῳ μισθὸν των. Ὡσαύτως δὲ δι' ἕκαστον ἄτομον τῶν ἑλληνικῶν γυναικοπαίδων (γέροντας, γυναῖκας καὶ παιδιὰ) ὠρίσθησαν δύο ἄσπρα καθ' ἑκάστην.

Ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς βιβλίοις τοῦ Δημαρχείου τῶν Καρυῶν, κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, ἀπαντῶνται οἱ ἐξῆς τίτλοι: *ἀτριουτάντες, κάπος, καπετάνος, κομισάριος, κολονέλος, τενέτηδες, σαργέντες, μαργιόρες* κλπ. Πολλὰ δὲ ἔγγραφα καὶ κατὰστιχα, σωζόμενα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Διακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, ἀναφέρουσι καὶ μαρτυροῦσι πολλὰ πράγματα ἀφορῶντα τὴν νεάν ταύτην ζωὴν τῆς ἐν Κορσικῇ ἑλληνικῆς ἀποικίας. Ὡσαύτως δ' ὁ La Ville Heurnois ἐν τῇ ἀνωνύμφῳ ἱστορίᾳ του, σελ. 285, λέγει ὅτι ἐσχηματίσθησαν τρία ἑλληνικὰ τάγματα ὑπὸ τοὺς ἀρχη-

γούς Μιχάλην, Ίωάννην καὶ Θεοδωρῖκον. Ὁ ἴδιος συγγραφεὺς δίδει ἐκτενείς πληροφορίας καὶ περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν ἀρχηγῶν καὶ τῶν στρατιωτῶν Ἑλλήνων. Κατὰ τὸν ἴδιον συγγραφέα, ἐν τῇ καταμετρήσει τῆς 13 Ἀπριλίου 1740, οἱ ἐν Αἰακκίῳ Ἕλληνες εὐρέθησαν 812 ψυχαί, μετὰξὺ τῶν ὁποίων 200 ἄνδρες, ἱκανοὶ νὰ φέρωσιν ὄπλα. Κατὰ δὲ τὸν συγγραφέα τῆς Description de la Corse κτλ. ἀφ' ἡ Δημοκρατία τῆς Γενούης παρέλαβεν ἐκ τῶν Ἑλλήνων τούτων ὡς στρατιώτας τετρακοσίους ἄνδρας.»

Οὕτω δὲ οἱ Ἕλληνες, γενόμενοι χωροφύλακες τοῦ Αἰακκίου, ἦσαν ἠναγκασμένοι, σχεδὸν καθ' ἑκάστην, νὰ κάμνωσιν ἐκδρομὰς ὅπως ἐκδιώκωσι τοὺς ἐπαναστάτας Κορσικανοὺς, οἵτινες συχνάκις ἐπετίθεντο κατὰ τῆς πόλεως τοῦ Αἰακκίου καὶ ἐλυμαίνοντο τὰ κτήματα τῶν κατοίκων αὐτῆς. Τοιαύτας ἐκδρομὰς ἔκαμον πολλάς· πλὴν ὅμως ἐκ τούτων μόνον τὰς ἀκολούθους ἠδυνήθη καὶ συλλέξω, τὰς ὁποίας ἐν παραδείγματι μεταφέρω ἐνταῦθα.

Εὐθύς μετὰ τὴν ἀφίξιν τῶν Ἑλλήνων εἰς Αἰακκίον, οἱ ἐπαναστάται ἐφθασαν ἐν μεγάλῃ δυνάμει μέχρι τῶν πυλῶν τοῦ Αἰακκίου, ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ πολιορκήσουσιν καὶ νὰ κυριεύσουσιν τὴν πόλιν, οὕτως, ὥστε οὐδεὶς τῶν πολιτῶν ἐτόλμα νὰ ἐξέλθῃ τῆς πόλεως. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ ὅλοι οἱ μύλοι ἦσαν κλειστοί, ὥστε οὐδεὶς ἠδύνατο ν' ἀλέσῃ. Ἐν τούτοις, τρεῖς τῶν χωροφυλάκων Ἑλλήνων ὑπῆγαν ν' ἀλέσουσιν καρπούς εἰς τοὺς παρὰ τὸ Αἰακκίον μύλους. Χάριν ταχύτητος ὅμως οἱ τρεῖς οὗτοι ὑπῆγαν εἰς τρεῖς διαφόρους μύλους. Ληστὰὶ δ' ἐκ τῶν Κορσικανῶν ἐπαναστατῶν εἰσελθόντες κρυφίως εἰς ἕνα τῶν μύλων τούτων, ἤρπασαν τὸ πυροβόλον τοῦ Ἑλλήνου. Ἐν τούτοις ὁ Ἕλληνας, πηδῆσας ἐκ τοῦ παραθύρου τοῦ μύλου, ἔδραμεν εἰς τὸν ἄλλον μύλον, ὅπου ἔλαβε τὸ πυροβόλον τοῦ συντρόφου του καὶ οὕτως ἀντεπεξῆλθε κατὰ τῶν ληστῶν. Ἐν τῇ συμπλοκῇ ταύτῃ, ὁ μὲν Ἕλληνας ἐπληγώθη εἰς τὸν πόδα. Ἐνα ὅμως τῶν ληστῶν, εἰς ἀνταμοιβήν, ἔρριψε νεκρὸν κατὰ γῆς, τοῦ ὁποίου ἔλαβε τὸ πυροβόλον. Ὀλίγον δὲ μετὰ ταῦτα ἡ εἰδησις αὕτη ἐφθασεν εἰς Αἰακκίον, ὁπόθεν φθάσαντες ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἐν σώματι, κατεδίωξαν τοὺς ληστές. Οἱ Ἕλληνες, ἐπιστρέφοντες εἰς Αἰακκίον, ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν ὡς λάφυρα περὶ τὰς δύο χιλιάδας χοίρων καὶ ἑκατὸν ἀγελάδας καὶ βοῦς. Αὕτη εἶνε ἡ πρώτη ἐκδρομὴ τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν Κορσικανῶν, ἡ ὁποία ἐγένετο ἀφορμὴ ὅπως οἱ Ἕλληνες οὗτοι καταστῶσι μισητοὶ καὶ παρὰ τοῖς Κορσικανοῖς τῶν μερῶν ἐκείνων.

Ἦδη ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῶν Ἑλλήνων τούτων ἐν Κορσικῇ ἑλληνικαὶ τινες οἰκογένειαι, πρὸς ἀνεύρεσιν καλλιτέρας τύχης, καταλιποῦσαι τὴν

Παομίαν, μετέβησαν εἰς τὰ περίξ τοῦ Αἰακκίου, ὅπου ἐκαλλιέργουν διαφόρους γαίας καὶ μετῆρχοντο διάφορα ἐπαγγέλματα.

Λέγεται δὲ ὅτι ἡ οἰκογένεια τοῦ μεγάλου Ναπολέοντος Βοναπάρτου κατήγετο ἐκ τῶν ἑλληνικῶν τούτων οἰκογενειῶν, ἢ μάλλον ἐξ ἑλληνικῶν οἰκογενειῶν τῆς ἀποικίας ταύτης διασπαρειῶν ἐν τῇ Κάτῳ Ἰταλίᾳ. Τινὲς δὲ τῶν ἱστοριογράφων μάλιστα καὶ δι' ἱκανῶς πειστικῶν ἐπιχειρημάτων ὑπεστήριζαν τὴν γνώμην ταύτην. Οὕτω δὲ ἡ οἰκογένεια Bonaparte, κατ' αὐτοὺς, δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ ἡ οἰκογένεια Καλομέρης, ἢ μάλλον Καλομοίρης, ἐξ ἰταλισθεῖσα καθ' ὃν τρόπον οἱ Γιατριάνοι ἐξ ἰταλισθησαν καὶ ἔγιναν Medicis.

Ὅταν οἱ Κορσικανοὶ ἤρχισαν νὰ καταδιώκωνται ὑπὸ τῶν ἐν Αἰακκίῳ Ἑλλήνων, τότε ἠθέλησαν νὰ ἐκδικηθῶσι κατὰ τῶν Ἑλληνικῶν τούτων οἰκογενειῶν. Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν ἐπετέθησαν κατ' αὐτῶν καὶ κατώρθωσαν νὰ φονεύσωσι μίαν νεάνίδα. Ὅταν δ' ὁ πατὴρ αὐτῆς ἐφθασεν εἰς Αἰακκίον καὶ ἀνήγγειλε τὰ γενόμενα, τότε οἱ ἐκεῖ Ἕλληνες ἐξεληθόντες, κατεδίωξαν αὐτοὺς, παρὰ τῶν ὁποίων ἐλαφυραγωγῆσαν δύο ποίμνια ἐριφίων.

Μίαν τῶν ἡμερῶν ἐφθασαν καὶ πάλιν οἱ ἐπαναστάται πρὸ τοῦ Αἰακκίου, καίοντες καὶ καταστρέφοντες τοὺς ἀγρούς καὶ τὰς ἀμπέλους τῶν πολιτῶν. Ὅταν δὲ οἱ Ἕλληνες ἐξῆλθον καὶ πάλιν κατ' αὐτῶν, οἱ Κορσικανοὶ, ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ των ἤρχισαν νὰ τοὺς ὑβρίζουσι τοιουτοτρόπως: «Α! Τουρκομανιώτοι, χωρὶς πίστι, καὶ πότες νὰ σὰς ξεκληρώσωμε! Στέκωμε δυνατὰ, ἀδελφοί, ὅτι ἔρχονται θυμωμένοι οἱ Τουρκομερίταις μετὰ τὰς πλατέαις βράκκαις καὶ τοὺς κόκκινους στήθους. Φωτιά, Φωτιά! κατὰ τοὺς ἀπίστους καὶ μὴν φοβᾶστε!»

Ἡ φράσις αὕτη εἶναι τοῦ παπᾶ-Νικολάου. Ἐκ τῆς φράσεως δὲ ταύτης μαθητόμεν ὅτι οἱ Ἕλληνες τῆς Κορσικῆς, μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐξηκολούθουν νὰ φέρωσι τὴν ἐθνικὴν των ἐνδυμασίαν, καὶ ὅτι οἱ Κορσικανοὶ τοὺς συνέχεον, ὡς πρὸς τὴν θρησκείαν, μετὰ τοὺς Τούρκους.

Ἐν τούτοις οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ τοὺς κτυποῦν ὥστε, μετὰ πολὺ ὄρον μάχην τοὺς ἐδίωξαν, φονεύσαντες δέκα ὀκτῶ καὶ πληγώσαντες πολλοὺς ἐξ αὐτῶν.

Ἄλλην φορὰν ὁ Διοικητὴς τοῦ Αἰακκίου ἀνέθηκεν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὴν ἐπικίνδυνον ἐκστρατείαν, νὰ ὑπάγουν νὰ ἐλευθερώσουσιν τοὺς ἐν τῷ φρουρίῳ τῆς Κόρτης ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν περικυκλωθέντας Γενουσηνοὺς στρατιώτας. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἐξήγησε λεπτομερῶς τοῖς στρατιώταις τὸν κίνδυνον, καὶ ἐκάλεσε τοὺς οἰκειοθελῶς βουλομένους νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην.

Τὴν ἡμέραν δὲ τῆς ἀναχωρήσεως συνήχθησαν ὅλοι οἱ στρατιῶται ἐν τῇ Ἑλληνικῇ Ἐκκλησίᾳ ἵνα μεταλάβωσι τῶν Ἁγίων Μυστηρίων. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς Ἐκκλησίας ἦτο ἐστημένον νεκρικὸν κουβούκλιον. . . . Μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν, οἱ στρατιῶται παρετάχθησαν ἐν στρατιωτικῇ παρατάξει πρὸ τοῦ νεκρικοῦ τούτου φερέτρου, οἱ δὲ ἱερεῖς ἐψάλαν τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν. Μετὰ τὸ τέλος τῆς Ἀκολουθίας, οἱ στρατιῶται ἠπάσθησαν τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους τῶν τὸν τελευταῖον ἀσπασμόν, μετέλαβον τῶν Ἁγίων Μυστηρίων καὶ ἀνεχώρησαν. . . . Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξε νίκη· ἀλλὰ νίκη δι' αἵματος κερδηθεῖσα.

Ὅτε ὁ Παόλι διηύθυνε τὴν Κορσικανικὴν ἐπαναστάσιν, ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων ἦτο ὁ Καπετὰν Γεώργιος Στεφανόπουλος, ἀπόγονος τοῦ Γεωργίου Στεφανοπούλου Κομνηνοῦ, ἀρχηγοῦ τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας κατὰ τὴν ἀναχώρησιν ἐξ Οἰτύλου. Εἰς τοῦτον δὲ τὸν Καπετὰν Γεώργιον ἦτο ἀνατεθειμένη ἡ φύλαξις τοῦ φρουρίου τοῦ Αἰακκίου. Ὁ Παόλι, μετ' ἐπανειλημμένας ματαίας ἀποπειρας ὅπως καταλάβῃ τὸ φρούριον τοῦτο, ἐσκέφθη ἵνα διὰ χρημάτων διαφθερῇ τὸν ἀρχηγὸν αὐτοῦ καὶ καταστῇ κύριος τοῦ φρουρίου καὶ τῆς πόλεως. Ἐπὶ τούτῳ λοιπὸν τῷ ἔπεμψεν ἐπιστολήν, διὰ τῆς ὁποίας τοῦ ἐξήτει συνέτευξεν ἐν ὠρισμένῳ τινὶ τόπῳ. Ὁ Καπετὰν Γεώργιος, παραλαβὼν τινὰς τῶν Ἑλλήνων, ἐπορεύθη εἰς τὸν ὑποδειχθέντα τόπον, ὅπου οἱ ἐπαναστάται μετὰ μεγάλης τιμῆς καὶ ὑπολήψεως τὸν ὑπέδεχθησαν. Ὁ μεταξὺ Παόλι καὶ Καπετὰν Γεωργίου διάλογος ὑπῆρξεν ὁ ἐξῆς:

— Σοὶ προσφέρω, Καπετάνε μου, τὰς ἀνωτέρας τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν τιμῶν, εἶπεν ὁ Παόλι, ἐὰν μοὶ παραδώσῃς τὸ φρούριον τὸ ὁποῖον φυλάττεις.

— Ὁρκίσθην τιμιότητα εἰς τοὺς ἀνωτέρους μου, ἀπήντησεν ὁ Καπετὰν Γεώργιος, καὶ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ καταπατήσω τοὺς ὄρκους μου.

Μετὰ ματαίαν ἔνστασιν ὀλίγων λεπτῶν, θέτων ὁ Παόλι τὴν δεξιάν του ἐπὶ τοῦ ὤμου τοῦ Καπετὰν Γεωργίου, τῷ προσέθηκεν:

— Ἐὰν εἶχα στρατιώτας καὶ ἀξιωματικούς ὡς ὑμᾶς τοὺς Ἕλληνας, ὁ ἐχθρὸς δὲν θὰ ἔμενεν ἐπὶ τῆς νήσου μου οὔτε εἰκοσιτέσσαρας ὥρας.

Μετὰ τὸν βραχὺν τοῦτον διάλογον ὁ Παόλι διέταξεν φρουρὰν ἐπαναστατῶν νὰ ὀδηγήσῃ τοὺς Ἕλληνας μέχρι τῶν πυλῶν τῆς πόλεως τοῦ Αἰακκίου. Εὐθύς δὲ μετὰ ταῦτα ἤρχισαν καὶ παλιν αἱ ἐχθροπραξίαι.

Τὴν ἀκριβείαν τῶν ἀνωτέρω ἐκδρομῶν δὲνεῖμαι εἰς κατάστασιν νὰ ἐπιβεβαιώσω τοῦθ' ὅπερ δὲ μετὰ πεποιθήσεως δύναμαι νὰ εἶπω εἶναι ὅτι οἱ Ἕλληνες οὗτοι ὑπῆρέτησαν στρατιωτικῶς τοὺς Γενουησιούς καὶ κατόπιν τοὺς Γάλλους, καὶ ὅτι

πολλάκις διεκρίθησαν ἐπ' ἀνδρῖα καὶ θάρρει, διὸ καὶ ἔχαιρον ἐξαιρετικὴν ὑπόληψιν παρὰ τοῖς ἀνωτέροις αὐτῶν. (Παραβλ. Description de la Corse κτλ. σελ. 76. 126. 131. 153. 156.) Ἰδιαιτέρως δ' ἀξία παρατηρήσεως εἶναι ἡ ἐντὸς τριάκοντα τριῶν ἐτῶν σχεδὸν κατὰ τὸ ἡμισυ ἐλάττωσις τῶν Ἑλλήνων τούτων. Ἐν μὲν τῇ καταμετρῆσει τοῦ 1740, ὡς ἤδη ἀνωτέρω διελάβομεν, οἱ ἐν Αἰακκίῳ Ἕλληνες εὐρέθησαν 812 ψυχαὶ ἐν ὄλφ. Τοῦναντίον δ' ἐν τῇ καταμετρῆσει τοῦ 1773 οἱ Ἕλληνες οὗτοι δὲν ἦσαν εἰμῆ 428 ψυχαὶ μόνον. Ἡ σύνοψις δὲ τῆς τελευταίας ταύτης καταγραφῆς, κατὰ τὸν κατάλογον τὸν ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. G. 77 χαρτοδέσμῳ εὐρισκόμενον ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Νομαρχείου τοῦ Αἰακκίου, ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Premier juillet 1773. Denombrement de la colonie grecque existante à Ajaccio.»

34	οἰκογ.	ἐξ	1	ἀτομ.	συγκειμ.	=	34	ψυχαί.
37	»	»	2	»	»	=	74	»
36	»	»	3	»	»	=	108	»
21	»	»	4	»	»	=	84	»
13	»	»	5	»	»	=	65	»
5	»	»	6	»	»	=	30	»
1	»	»	7	»	»	=	7	»
1	»	»	8	»	»	=	8	»
2	»	»	9	»	»	=	18	»

150 428 ψυχαί.

Ὁ πληθυσμὸς δὲ τῆς ἑλληνικῆς ταύτης ἀποικίας ἠλαττώθη τόσοσιν ἀνωτέροις λόγοις α') διότι πολλαὶ οἰκογένειαι, μὴ δυνάμεναι νὰ ὑποφέρωσι τὰς ἐκ τοῦ πόλεμου ταλαιπωρίας, μετηνάστευσαν εἰς τὴν νῆσον Σαρδόνια καὶ εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν καὶ ἔμειναν ἐκεῖ διὰ παντός, τῶν ὁποίων τὰ ἔχνη ἐάν τις ζητήσῃ, βεβαίως θὰ εὕρῃ ἀκόμη καὶ σήμερον· β') διότι πιθανῶς τινὲς τῶν Ἑλλήνων τούτων νὰ ἀνεχώρησαν μετὰ τὸν Ἰσπανικὸν στόλον, καὶ γ') διότι βεβαίως οὐκ ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν θὰ ἐφονεύθησαν ἤδη κατὰ τὰς διαφόρους ἐκδρομάς, τὰς ὁποίας ἔκαμνον ἐναντίον τῶν ἐπαναστατῶν Κορσικανῶν. Ὅπως δὲ εἶπε ἐξ ὄλων τούτων εἰκάζω ὅτι ἡ ἱστορία τῶν ταλαιπώρων Ἑλλήνων, ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῆς, βεβαίως θὰ ἦναι πραγματικὴ Ὀδύσεια. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ Boswell ἐκάλεσεν αὐτοὺς tristes reliquie Danaum.

Ὅτε ἡ Κορσικὴ περιήλθεν ὀριστικῶς εἰς τὴν γαλλικὴν ἐξουσίαν καὶ ἡ εἰρήνη ἀποκατέστη, τότε καὶ οἱ Ἕλληνες ἤρχισαν νὰ σκέπτονται περὶ τῆς ἀποκαταστάσεώς των. Ἡ εἰς Παομίαν ἐπιστροφή ἦτο ἀδύνατος, διότι οἱ ἐπαναστάται Κορσικανοὶ ἔκαυσαν τὰς οἰκίας των, ἐσφειρίσθησαν τὰ κτήματά των καὶ κατερῆμωσαν ἐκ θεμελίων τὸ χωρίον των. Ἐν τῷ μεταξύ

δὲ τούτῳ ἡ ἰσπανικὴ κυβέρνησις ἐπρότεινεν εἰς τὸν καπετὰν Γεώργιον καὶ δι' αὐτοῦ εἰς ὅλους τοὺς Ἕλληνας, ἐάν ἤθελον, νὰ μεταβῶσι καὶ ἐγκατασταθῶσιν ἐν Ἰσπανίᾳ, ὅπου τοῖς παρεχόμεναι γαίας πρὸς καλλιέργησιν. Πλὴν ὁμῶς οἱ ὄροι δὲν ἦσαν σύμφωροι τῷ ἑλληνικῷ πληθυσμῷ, δι' ὃ καὶ ἡ πρότασις αὕτη ἀπερρίφθη κατὰ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ Καπετὰν Γεωργίου. Πολλὰ ἔγγραφα, σφζόμενα ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἐν Διακκίῳ οἰκογενείας τῶν Στεφανοπούλων Κομνηνῶν, πραγματεύονται τὰ καθέκαστα τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

(Ἔπεται συνέχεια)

N. B. ΦΑΡΛΥΣ

Η ΕΛΛΑΣ ΕΝ ΤΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΙ ΕΚΘΕΣΕΙ ΤΟΥ 1878

Οἶνοι κλπ. Ἡ Ἑλλάς ἐξέθηκεν οἶνους, οἰνοπνευματώδη ποτὰ καὶ ζύθους. Ἡ διὰ τὰς ἀμπέλους ἀφιερωμένη ἔκτασις τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς εἶνε περίπου 124,000 μυριομέτρων, παραγόντων 36¹⁾ περίπου ἑκατομμύρια χιλιόγραμμα σταφίδων καὶ 205 ἑκατομ.χιλιόγραμμα σταφυλῶν.

Ἐξαιρέσει δειγμάτων τινῶν οἴνου ρητινίτου, ἧτοι οἴνου ἔχοντος ὀξειάν γεῦσιν ρητίνης, εἰς δὲ ἀποδίδουσιν ἰδιάζουσαν ὑγιεινὴν ἐπιρροήν, ἡ Ἑλλάς παρουσίασεν οἶνους ἀξιολόγους. Ἀναφέρομεν ὅτι τὸ πρῶτον χρυσοῦν βραβεῖον ἀπενεμήθη ἄνευ ἀντιρρήσεως εἰς τι ἐργοστάσιον οἴνων Κορινθιακῶν σταφυλῶν διὰ τοὺς λαμπροὺς αὐτοῦ οἶνους ἐπιδορπίου. Ἡ ἔδρα τοῦ ἐργοστασίου τούτου εἶνε ἐν Πάτραις.

Τὸ ἕτερον βραβεῖον ἀπενεμήθη εἰς Ἀθηναϊκὸν οἶκον. Ὡσαύτως συλλογὴ οἴνων τῆς Μήλου ἐκρίθη ἀξία βραβεῖου ἀργυροῦ. Ὁμοίον βραβεῖον ἀπενεμήθη εἰς ἐκθέτην τινὰ ἐκ Κεφαλληνίας διὰ τὸν ἐρυθρὸν αὐτοῦ οἶνον. Ὄκτῳ ἕτεροι ἐκθέται ἐκ Πατρῶν, Θήρας, Κερκύρας, Κεφαλληνίας, Ἰστιέας, ἡμείφθησαν διὰ πέντε βραβείων χαλκῶν καὶ τριῶν ἐντίμων μνεϊῶν.

Ἡ Ἑλλάς ἐξάγει τοὺς οἶνους τῆς εἰς Κωνσταντινουπόλιν, Ἀγγλίαν, Γερμανίαν, Ὀλλανδίαν καὶ Βέλγιον. Ἐν Θήρᾳ ὑπάρχει συνθήσια νὰ ἐκθέτωσι τὰς σταφυλάς εἰς τὸν ἥλιον ἵνα παραγάγωσιν οἶνον γλυκύτερον, πνευματωδέστερον καὶ περιέχοντα πλείονας χυλώδεις οὐσίας. Εἶνε τὸ κύριον μέσον τῆς παρασκευῆς τῶν ζαχαρωδῶν οἴνων τῆς νήσου.

Δύο ἐκθέται οἰνοπνευμάτων ἔτυχον ὁ μὲν βραβεῖου χαλκοῦ, ὁ δὲ ἐντίμου μνεϊας.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Ἑλλάς ἐξάγει μεγάλας ποσότητας σταφίδων εἰς Ἀγγλίαν καὶ Γαλίαν, ἐνθα τὸ προῖον τοῦτο καθίσταται ἡ βάσις νέας βιομηχανίας ὀλονὲν ἀναπτυσσομένης ἐπὶ βλάβῃ τῆς παραγωγῆς τῶν φυσικῶν οἴνων.

Βάμβαξ. Ὡς ἐν πολλαῖς ἄλλαις χώραις ἡ καλλιέργεια τοῦ βάμβακος ἔλαβεν τινὰ σπουδαιότητα κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Ἀμερικανικοῦ πολέμου, δὲν ἐμετριάσθη δὲ πολὺ ἔκτοτε, καθόσον ἡ λῆξις τοῦ πολέμου συνέπεσε μετὰ τῆς ἰδρύσεως κλωστηρίων ἐν τῇ χώρᾳ. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ καλλιέργεια τοῦ βάμβακος καταλαμβάνει 10,000 ἕως 11,000 μυριομέτρων, ἡ δ' ἐνιαυσία παραγωγή εἶνε περίπου 7 ἑκατομμύρια χιλιόγραμμων. Ἡ ποσότης ὁμῶς αὕτη δὲν ἀρκεῖ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς βιομηχανίας, καθόσον ἡ εἰσαγωγή ὑπερβαίνει τὴν ἐξαγωγήν κατὰ 80,000 χιλιόγραμμα περίπου.

Ἐρίον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἑλλάδι προβάτων εἶνε ὑπερβολικὸς ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦ πληθυσμοῦ καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς χώρας· ὑπάρχουσι ἐπέκεινα τοῦ 45 προβάτων κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον, ὑπολογίζουσι δὲ περίπου 150 πρόβατα ἀνὰ 100 κατοίκους. Ὡς ἐν Ἰταλίᾳ, τὰ ποίμνια εἶνε ἐν γένει ἀνεξάρτητα πάσης γεωργικῆς ἐκμεταλλεύσεως, ἀνήκουσιν εἰς ποιμένας ἐνδιαφερομένους διὰ τὸ προῖον τῶν, οἵτινες τὰ ὀδηγοῦσιν ἀπὸ βοσκῆς εἰς βοσκὴν. Διέρχονται τὸ θέρος ἐπὶ τῶν ὄρεων, καὶ καταβαίνουσι τὸν νοέμβριον, ἵνα ἀναβῶσιν ἐκ νέου τὸν ἀπρίλιον.

Ἡ τοῦ ἐρίου παραγωγή εἶνε κατὰ μέσον ὄρον ἐν χιλιόγραμμον κατὰ κεφαλὴν. Εἶνε ἔριον ἀρκούντως τραχύ, συνθήως μέλαν, καὶ μμιγμένον μὲ τρίχας σκληρὰς καὶ χνοῦν. Ἡ ἐξαγωγή εἶνε μικρά, φθάσασα κατὰ τὸ 1875 εἰς 338,000 χιλιόγραμμα ἢ τὸ δέκατον περίπου τῆς ὅλης παραγωγῆς.

Μετάξι. Ἡ Ἑλλάς, ἡ ἄλλοτε τοσοῦτον ἐπιδίδουσα εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν μεταξοσκωλήκων, ὥστε ὁ Μωρέας νὰ ὀφείλῃ, λέγουσι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὰς φυτείας τῶν μωρεῶν ὕφ' ὧν ἐκαλύπτετο, δὲν παράγει σήμερον ἢ ποσότητας λίαν περιορισμένης βομβύκων (κουκκουλίαν). Ἡ ἐξαγωγή, ἄλλοτε σημαντικὴ, δὲν εἶνε σήμερον ἢ χιλιάδες τινὲς χιλιόγραμμων. Ἐστάλησαν μολαταῦτα εἰς τὴν Ἐκθεσιν καλὰ τινὰ δείγματα βομβύκων λευκῶν καὶ κιτρίνων συνοδευόμενα ὑπὸ μετάξις ἀκατεργάστου πολὺ καλῆς ποιότητος.

Ἡ βιομηχανία τῆς μετάξις ἤρξατο ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὸν 10ον ἢ 11ον αἰῶνα, ἀνεπτύχθη δὲ ταχέως, ὥστε μετ' ὀλίγον οἱ Ἕλληνες ἐργάται ἦσαν περίφημοι ὡς κλώσται, συστροφεῖς καὶ ὕφανται μετάξις, βαφεῖς καὶ κεντηταί. Ὑπῆρ-

1) Ἡ πληροφορία προφανῶς ἐσφαλμένη, ἀφοῦ ἡ νῦν παραγόμενη σταφίς ὑπολογίζεται περίπου εἰς 350 ἑκατομ. λίτρας, ἢ 150 ἑκατομ. χιλιόγραμμα.